

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizethető helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál, úri utca 453. k. sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egybeült pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kivárató példányok iránt csupán a bécsi és főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetés felfüggés nélkül, pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (kinevezések, és előléptetések; Tiszavölgy rendezése iránt Palleocapa mérnök ur véleménye III. Budapesti napló. Törvényhatóságok: Bihar és Torontálmezők közgyűlései; városi közlések. Erdélyi országgyűlés Társulati élete: A' tiszai első magyar gőzhajó-társaság választmányi üléseinek eredménye.)
Külföld (Amerika, Spanyolország, Franciaország, Németország, (a' porosz új alkotmány) Oroszország, Törökország.)
Értesítő.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY.

Ó es. s ap. kir. felsége V e l e c z k y Jánost, a' pesti. egyetemnél elméleti sebészet tanítóját teljes évi fizetéssel nyugalmába helyezni, egyszersmind „k i r á l y i t a n á c s o s” címmel díszíteni; az ugyanezen egyetemnél úrességben levő hittudomány-tanítói állomásra pedig S z a b ó Imre eszaki plebanust érdemesíteni, a' főmlgy kir. magy. helyt. tanáshoz legközelebb kibocsátott kegyelmes kir. udv. rendelvény által pedig tisztel. S z v o r é n y i József ezistercei áldozópap's a' székesfehérvári k. tanodában szóoklati osztály iskolá. rendes tanítója által szerkesztett „M a g y a r é k e s z ö k ö t é s” című pályamunkát legfelsőbb kir. magánkönyvtárába bevenni's a' szerzőnek legfelsőbb királyi tisztségét nyilvánítni méltóztatott.

Ó es. s ap. kir. felsége az egri káptalanban következő kanonokat, u. m. Roskoványi Agostont éneklő, H a r m o s Lászlót órkánonokká, F e r e n c z y Józsefet székesegyházi és L é v a y Sándort pankotai főesperessé, Z b i s k ó Imre kálói és M á r i á s s y Gábor miskolci plebanust kanonokká, — továbbá a' váci székes káptalanban a' következő kanonokot, ugymint: G a s p a r i k Kázmért olvasó-, C s e h András éneklő-, M e d g y e s s y Jánost órkánonokká, — végre S z a r v a s Ferenczet pedig csongrádi főespereseké kinevezni legkegyelm. méltóztatott.

A' k. váltó-feltörvényszéknél megüriült kiadói állomásra S t e l t n e r Ignác pesti első bíróságú váltótörvényszék kiadója lón alkalmazva.

A' Tiszavölgy - rendezés iránt Palleocapa mérnök ur véleménye.

III. A' Tisza mellékfolyóiról szólván értekező részletekben csak a' Bodrog és Latorcza szabályoztatásába bocsátkozok. A' két főbb mellékfolyóról t. i. a' Maros és Körös-ről csak annyit mond: miszerint hibás torkolataik kiigazíthatassanak's a' beszakadásnál levő vonalaik összeköttetésben a' Tiszával annyira vétessenek töltések közé, mennyire a' Tisza vízének rájuk vonatkozó visszahatása kiterjed. További szabályoztatásukat egyébiránt — mi azonban a' folyók által érdekelte birtokosok teendője lesz — szinte főleg töltésezés nyomán hiszi sikerrel eszközölhetőnek. A' Szamos szabályoztatására vonatkozólag merő általánosságban maradván, megjegyzi: hogy e' folyót illető tervezetekről eléggé értesülvén, azokat ábrándos terveknek tartja'st. Nekünk azon tervekről, melyek itt értetnek, tudomásunk nem levén, irányukban véleményt nem állíthatunk föl.

Vásárhelyi tiszsa-szabályozási terveiben kiterjeszkedett a' Bodrog mellékfolyónak egy darabjára is. E' tervek szerint a' Bodrogba szakadó Latorcza attól el volna különítendő és Csapnál a' Tiszába vezetendő. Jelen tervezet az, mire nézve Palleocapa is részletesben nyilatkozik's véleményével oda járul, miszerint a' Latorczát Csaphoz téríteni nem volna tanácsos, mert ez által az első, módfelett kitétetnék a' vizsatorlódás bajainak, a' Tiszában ellenben szerfölötti vízhalmozódás okoztatnék. Ennélfogva a' Latorczának Csapnál a' Tiszába vezetése csak azon egyetlen föltétel mellett volna jó sikerrel végrehajtható, ha t. i. a' Tiszán, körülbelül Kerecsen-Komoró tájékán, egy egyszerű átvágás eszközöltetnék; mely által a' Tisza medre Csaptól Komoróig a' Latorczának hagyatván, az igazi összefolyás Komorónál nem pedig Csapnál foglalna helyet; minek következtében, mind a' két folyón tetemes javítás eszközölhetetnék. — E' nézethez azonban csak hamar következő szavait csatoljam: „De a' földnek megszemlélése magok a' Beszédes ur által végrehajtott lejtmerések, ki a' nélkül hogy azt csak sejtettem volna is, már előbb mint én, ugyanazon átvágást javasolta volt, végre Kezdek urnak velem közölt helyes észrevételei, meggyőztek engem a' föltől, hogy az nemcsak helytelen lenne, de jó sikert várva végrehajtásában lehetetlen is.” — Mi, kik a' Tiszát e' ponton csak térképről's azon értekezésekből ismerjük, melyek hirlapokban a' kerecsen-komorói átvágás érdemében közöltettek, e' villongás alatti kérdésre véleményt nem mondhatunk. Annyit azonban kétségbe vonhatlanul kivehetünk

még is a' térképek's a' közölt értekezésekből, miszerint jelen átvágás megtétele egy igen kívánatos, egy igen lényeges javítás lenne mind magán a' Tiszán, mind pedig az ebbe szakadó mellékfolyókra nézve. Kár volt e' szerint a' teljes értekezések, e' controvers kérdés dolgában, mind a' két rész okait, állításait's nézeteit részletesen's kimerítőleg nem taglalnia, annál is inkább, mivel Beszédes urat vizek dolgában szinte competens tehetségnek ismerjük. Ezek szerint a' Latorcza tehát ezentul is a' Bodrog közvetlen mellékfolyója maradna. A' Latorczának Bodroggali összefolyását javítandó, elsőnek torkolatátjelöli kiigazítandónak'st. Ezek után szól még azon vizszerkezet miképen lehető javításáról, mely a' Laborcz, Toplya, Ondova, Ternava és Borzsa folyók között fegyen.

Munkája IVik cikkében, mint mondók, — a' Tisza és mellékfolyói mentiben levő mezők lecsapoltatása között fenforgó viszonyokról szól. Előre bocsátván, miképen támad és tartatik fen ama számtalan mocsár, melyek a' Tisza és mellékfolyói mentiben oly sajnó helyzetben tartják a' vidéket, előadja nézeteit az iránt, miképen véli szerző a' szóban levő téreket biztos, terményező állapotba helyeztetni.

Minden folyó, mely iszapos vizet szállít, s nem bír vize mennyiségéhez arányzott mederrel's töltések által kijelölt árvidékkel, kiöntéseivel a' lejjebb fekvő téreken korlátlanul elterül's iszapolásával leginkább medrének közvetlen vidékét emeli's magasbítja. Ez eset fordul elő a' Tiszánál's majd minden mellékfolyóinál. Már most mennél gyakrabban illy folyóknál az áradás, annál állandóbbak's kiterjedtebbek az általok képezetett mocsárok's annál sebes arányban növekszik, magasbul a' folyónak közvetlen vidéke. E' partmelék-felemelés által a' folyó mintegy maga magát kívánja természetesen töltések közé szorítani; mit azonban magára hagyatva azért nem érhet el, miután a' víznek medréből történő szétterülése miatt a' folyó-ágy feneké is iszapoltatik. A' magára hagyatott folyó tehát naponként több több kártékonyaságra emelkedik részint azért: mivel medrének közvetlen felemelése nyomán, az áradás által mellékére öntött vizeket a' visszafolyhatástól mindinkább elzárja, részint azért: mivel tömegének egész mennyiségével folyást emelkedvén — áradásra mindinkább képessé, mellékének kiszáraitására ellenben folyton képtelenebbé válik.

Illy viszonyban van a' Tisza's mellékfolyóinak legnagyobb része, saját vidékével. Az általok okozott's fentartott mocsárok jobbára magas feliszapolttérek által választatnak el az anya-medertől, melyből beljök áradáskor nagy mennyiségben ömlenek a' vizek, vissza ellenben azoknak csak legkevesb mennyisége folyhat. Azon vízmennyiségnek tehát, mely vissza nem folyhat, a' meder és közte fekvő feliszapolttérről helyben kell peshednie's kevesbülése csupán kipárolgás utján történhetik. Ez oka a' számos és örökös mocsárságnak.

Szerző szerint a' Tiszának illy kiöntései által képezetett mocsárai fenekestül magasabban fekszenek, mint a' folyónak középvízszíne; kiszáraitathók tehát gyökeresen, mi helyt arról tétetik intézkedés, hogy nagy vízálláskor a' Tisza e' mocsárokból ne tódulhasson; ellenben kis vízálláskor e' mocsárokból igen is lehető legyen a' tájvizeket a' Tisza medrébe szelíteni. A' feladat tehát: gátolni a' Tisza kiöntéseit's levezetni a' tájvizeket. Ez egyszerű tételből fejlődik a' legközelebb teendő, valamint az eljárás módja, rendszere's természete is. Mi a' kiöntések gátoltatását illeti, az iránt természetesen csak töltésezés azon egyetlen mód, mely lehető legrovidebb's legbiztosabb uton vezet eredményre; s csak ezek elkészülte után foghatni sikeresen a' teendők másodikához, t. i. a' száritó esatornák készítéséhez; melyek a' töltésekkel együtt már tökéletesen eszközlik azt, hogy a' megmentett tér a' szorgalomnak végleg biztosított mezejévé válik. Arra nézve pedig, hogy nagy vízálláskor e' száritó árkokon a' vizek ki ne tódulhassanak a' töltések által védett lejjebb fekvő mellék-vidékre, azon pontokon, hol ez árkok a' töltéseket átszelik, zsilipek építetnek, melyek ilyenkor zárva, kis vízálláskor ellenben nyitva tartatnak'st.

Kiviláglik ezekből kétségbe-vonhatlanul, miszerint a' Tisza szabályoztatása's vidékének megmentése ügyében a' legelső teendő más nem lehet józanul, mint a' szükséges töltések felállítása, mi megtörténvén, maguktól szünendik meg ama tömérédek, magasabban fekvő tő és vízállás, miknek a' vizár eltávolításával létezésük alapja és feltétele megszüntetett. A' töltésezést, mely azonban néhány év elfolytával jóformán visszafizetendő az előállítás költségit, követheti immár a' kiszáraitás munkája mind azon téreken, melyek

mély fekvés vagy tájvizek miatt a' töltésezés következtében sem szüntenek meg. — E' működés is kifizetendő magát's helyes felosztással úgy szólván csak az első befektetési összeget leend szükség előlegezni. Megtörténvén ez is, a' Tiszavölgy fejleményének második stadiuma lépend. De azért — ha az illetők saját érdekeiket — mint reménylhető — helyesen feifogandják — a' Tisza völgyén még sem lesz megtéve minden, mert a' vízhasznosítás legtermékenyebb stadiuma, az öntözés és géphajtás, még csak ezek után következhetik. E' szerint töltésezés föltétele a' száraitásnak, száraitás pedig feltétele az öntözésnek.

Ezekre vonatkozólag, mondja Palleocapa szintolly szépen mint igazán: „Magyarország így bizonyosan eljuthat a' földmívelésnek azon tökélyére, melyre Európa más tartományai eljutottak. De nem kell felednie, hogy azon tartományok csak századok alatt vergődhetek azon állapotra. Magyarország megkezdvén földje megmentését, mely minden állandó jólét alapja, olly időszakban, melyben a' tudományok és mesterségek annyira előhaladtak, hasznát vehetvén más nemzetek tapasztalásának, s nem kellvén annál fogva annyi időt vesztenie, béke idején kezdvén meg munkálatit, a' legnagyobb biztosítót közepett's a' legkedvezőbb előjelek mellett Magyarország mondom nagyobb és gyorsabb lépésekkel fog haladhatni. De a' földmívelés tökélyesítésének ezen munkája mindenkor nagy munka lesz, és sok időt fog kívánni. S hogy jól végrehajthatassék's belőle valódi nevezetes hasznót lehessen látni, előhaladásához és költségeihez mérve: biztos elvekkel és jó renddel szükség neki készülni. A' követendő rend lenne pedig: legelsőben a' kiöntéseket meggátolni; azután a' földtér saját megneklő vizeitől megszabadítani; végre öntözési és más ipari hasznóvételre fordítani a' folyamokat, melyekkel a' természet az országot meggazdagította. Ezek olly munkák, melyeket nemcsak lehet külön-külön egyenkint, hanem csak úgy is kell venni eszközlésbe, mert lehetetlen valamelyiket közülök jól intézni, ha az előbbieket következők nélkül nem láthatók. Szükség tehát most, még pedig azonnal, minden gondot és munkát az elsőre — a' töltésezésre — fordítani, s teljességgel ki nem terjeszkedni egyelőre a' másik kettőre nemcsak a' munkával, hanem még a' róla való gondlattal's tervezéssel sem, hacsak valamely kivételes eset nem kívánna. Mert minduntalan ismétlem: hogy a' ki sokat akar felkarolni, az semmit sem fog megtarthatni.”

Ötödik's munkájának végső cikkében szerző a' munkálkodás rendszaráról értekezik. Itt is, mint egybeült értekezésében, a' körülmények's a' feladott tárgy természetének éles szemmel való felfogása az, mi véleményeit olly kitünőleg bélyegzi. Nem köti ő magát holmi pedans eljárás kaptafához; nem semmiféle olly rendszerhez, mit csupán abstract elvek igazolnak, de a' kérdésben levő tárgyak természete nem támogat. Helyesen mondja, hogy ha az ember a' Tiszaszabályozást a' Dunától felfelé akarná kezdeni's elvárni az alsóbb munkák következtényit, mielőtt a' felsőbbek megkezdetnének: hihetőleg kihalna a' most élő nemzedék a' nélkül, hogy valamely hasznót látna belőle háramolni az ország legszebb, de egy uttal legelhagyatottabb vidékeinek nagyobb részére. Szerző elve itt a' munkálkodást akképen felosztani: miszerint belőlük lehető legrovidebb idő alatt a' lehető legnagyobb hasznót lehessen nyerni általánosan az egészre nézve.

Szerző szerint a' munkálkodást, miképen már többször kimondatott értekezése's ismertetésünk folyamában, a' töltésezésen szükség kezdeni, felülről természetesen's olly helyeken mindenek előtt, melyeken a' legnagyobb kiöntések történnek. Illy helynek ismeri szerző a' Tisza jobb oldalán, a' Csap és Czigánd közti tájt, a' bal oldalon pedig, Csapnak átellenében kezdve a' Vörösmartig lenyuló vonalt. A' folyónak ezen része az Takajon felül, Palleocapa szerint, melyen, s különösen annak jobb oldalán, a' legveszélyesebb kiöntések történnek; az orvoslás tehát mindenek előtt az említett vonalakon kezdessék meg még azon esethen is, ha netán a' kéznél levő költségek az itteni töltésezések tökéletes kiállítására nem is volnának egészen fődözve; mely esethen ugyan is e' térnek csak legnagyobb mélyedését kellene töltések által építeni's összekötni azon magas földhátakkal, melyek itt nem csekély hosszakon találhatók. Ellenben ha az e' munkához kívánatos költségek készen volnának, úgy kétségkivül legjobb lesz teljesen befejezni a' töltéseket Csaptól Czigándig és Vörösmartig.

Az alsóbb kanyarulatok átvágására vonatkozólag pedig következőleg vélekedik:

a) Azokat kell megkezdni előbb, melyek több időt kívánnak a tökéletes bevezetésre; b) azokat, melyek nagyobb hasznokat hoznak; c) azokat, melyek a mellett hogy a folyó vízrendszerét javítják, sürgetősebb érdekek által is kívántatnak; d) úgy intézendők az átvágások, hogy az alsók jótékonyasága felérjen azon terheléssel, mely a felsőbektől eredhet. Így átvágásnak tartja szerző a már érintett datait, vagy dobszederkényit, melyet is ennél fogva azonnal létesítendőnek kijelöl annak is inkább, miután szerinte több év fog ahoz kívántatni, míg ezen egyszerű átvágás annyira kiképezetetik, hogy a Tiszának egész vízárnyéka az új medren mehet keresztül. Ezzel azonban egy időben létesítendő több alsó átvágás is, miszerint ezek a felsőbb átvágás által okozandó terhelést paralizálhassák. A dobszederkényi vagy dadaí átvágás jobb és hamarabb sikerülése tekintetéből továbbá az e vonalhoz tartozó töltések felépítését is szükségesnek tartja.

Eddig említett munkákkal egy időben még következő átvágások volnának Palleocapa véleménye szerint megteendőek: u. m. a) a szegedi átvágás, összekötve a Maros torkolata javításával; b) a Csongrádon aluli átvágás, egybekapcsolva a Körös torkolata javításával; c) két átvágás Cibakházánál; egyike Cibakházán felül, másika alul; d) a Vásárhelyi által javasolt két átvágás Nagy-Kürü mellett; végre e) egy meg nem nevezett, 21k számmal jelelt kis átvágás, melyet az általa eszközözendő nagy megrövidítés tetemes kanyar-szünetés ajánl különösen 's. 'S miután szerző a munkálkodás rendjére 's módjára nézve még több rendbeli javaslatokat ajánl, szóban levő cikkekétkövetkező figyelemmel fejezi be: „Hiányosa a művészet némely elővigyázatának a munkák elintézésénél, a végrehajtásban elkövetett némely anyagi hibák, okozhatnak, az igaz, némi kárt: de az ebből fakadó baj nem lesz nagy 's még orvosolható. Ellenben a rendszer és munkálkodás banni rendtartás hiánya meg fogja akasztani a munka végrehajtását, sőt orvosolhatatlanul meg is rontandja.

Szerzőnek im ez ismertetett elveit még két taldalék-értekezés követi; egyike részletesen tárgyalja a datai vagy is dobszederkényi átvágást. Benne a létesítés miképenjéről, az átvágás legalkalmasab vonaláról 's annak mértékéről szól. Továbbá ugyane' taldalékban nyilatkozik az iránt: ha vajjon nem volna e helyes a töltéseket szekérutak gyanánt használni? E' gondolatot szerző elvil eghelyesnek és hasznosnak tartja; de egyuttal figyelmeztet, miszerint e' tekintet felállításával a töltések tetejének sokkal szélesebbeknek kellene lenniök, mint a' hogy a' esupa folyó elleni védelem megkívánja. És pedig több oknál fogva. Először azért: mert a' töltésre felvitt ut veszedelmes lenne, ha nem birna elegendő szélességgel; másodsor: mert ha a' töltésen sok szekér jár's ha nem eléggé széles, nagyon könnyen támadnak rajta mélyebb kátyúk 's kerékvágások, melyek nagy romlására szolgálnak a' töltésnek; harmadsor azért: mert keskeny töltésen, a' kocsi kitérési által annak párkányja nagyon megrongálódik, miből aztán a' töltés lejtőjének elpusztulása következik. Ezeknél fogva szerző a' töltéseket—melyek csak azon mértékben kiállitva is, minőben a' vizgátlás tekintete megkívánja, eléggé költségesek — utakul használható szélességig építeni nem tanácsolja, annál is inkább, miután e' második czélelérhetés csak bonyodalmaakra 's nehézségekre szolgáltatna okot. E' véleményével azonban szerző korántsem kívánja kirekeszteni, miszerint utóbb, hol kívántatnék, az illetők költségén a' töltések említett czélból megszüesíthetessenek; de csak azon feltétel mellett, hogy a' pontos fentartás ne hiányozzék. — Azt tartjuk, ha szerző eddigi utentartási pontosságunkat ismerné, e' concessiót még feltétel mellett sem lett volna bátor kimondani. Mi ennél fogva utentartási rendszerünk mostani állapotában határozottan ellenkező véleményben vagyunk.

Megszemlélvén szerző a' Tisza partjait Tisza-Bó, Csongrád, Szentes, Szeged, Zenta, Ó-Becse és Tittel környékén, taldalék-értekezése másodikában ezekre vonatkozólag nyilatkozik. Megemlíti mindenek előtt, hogy az alsóbb vonalak megtekintése őt mindinkább megerősíté azon véleményében, miszerint a' Tiszarendezés főalapjának az illó távolságbani folytonos töltésésnek kell lenni, egybe kötve néhány olyatén átvágással, melyekből vagy közvetlenül, vagy utóbb gazdaságos töltésés lehetősége, vagy más biztos és tetemes hasznok származhatnak. Lemond szerző alsóbb részeken is az igen gyakori 's igen apró átvágásokról; melyektől szerinte igen hibásan várná valaki, hogy a' vízi rendszerre nézve a' költségeknek megfelelő javítást eszközöljenek.

E' vidéken is úgy találta szerző, mikép a' folyónak bemélyedése partjain alul igen tetemes; mikép a' vízár a' rendes kis víz színe fölött igen magasra emelkedik; ellenben az áradás csak néhány lábnyira haladja felül a' partokat, végre a' moesárok itt is magasabban fekszenek a' folyó közep vizszíneinél; melyekből azonban a' víz még sem folyhat víz-

szá, mivel a' köztük és a' folyam közt létező magasb földszin akadályul szolgál. Ugy van tehát e' vidék is körülményezve, mikép szerző szerint a' feljebbi vidéket már megismertük; úgy kell tehát a' bajakon segíteni itt is, mikép a' feljebbi vidékekre előadott.

Vannak azonban az alsó vidéken a' rendszeres töltésésnek némely akadályai, a' már fenálló egyes érdekelt községek vagy magányos birtokosok által készített töltésekben, melyek minden rendszer 's további tekintet nélkül építettvén, a' rendszeres töltésészet tetemesen nehezítendők. Bizonyítják ezt azon ellenvetések, mik e' vidéken, a' folytonos és rendszeres töltésés irányában máris megpendítettek, az hozatván fel: miszerint a' fenálló töltések az újjak építését szüségtelemm teszik 's hogy a' távol helyek építését moesárok és tavakon vonulandnak nem egy helyen keresztül. Ezekre vonatkozólag megjegyzi szerző, miszerint a' kellő távolságra czélszerűen épített 's biztos körülmények közt létező töltések maradjanak meg, a' többiek pedig tekintetbe ne vessenek; mely utóbbiak helyett ha az illetőket a' rendszeres töltések építéséhez járulásra birni nem lehetne, ugyszerint nem marad egyéb hátra, mint meghagyni ugyan a' már fenálló régi töltéseket, de fentartásukat — mint az egész szabályozási rendszerrel ellenkező műveket — eltüntetni. — Mi pedig azon ellenvetést illeti, hogy a' rendszeres töltésés sok helyütt moesárokon vonulna keresztül, az iránt válasza szerzőnek az: hogy mind ezen moesárok magasabban fekszenek a' Tisza közep vizszíneinél, tehát csekély munkával kiszárithatók 's ekkép a' töltésés e' vonalakon is minden további nehézség nélkül létesíthető.

Ezekután részletesen tárgyalja azon nevezetes munkálkodásokat, melyek Kürü, Csongrád, Körös-torkolat, Szentes, Szeged, Maros-torkolat, Zenta, Óbecse 's Tittel vidékein részint torkolat-javítás, részint átvágások, részint töltésészek értelmében állanak a' teendő sorában elhalaszthatatlanul. E' nézeteit is szintugy, valamint az eddig ismertetettek, alaposság, körülményekrei alkalmazottság és siker-biztoság teszik ajánlhatókká.

Im szíves olvasó! az előadottakban ismertetésdre kívántuk adni azon elveket 's nézeteket, miknek nyomán Palleocapa mérnök ur a' Tiszaszabályozás egyszerű, nehéz és huzamosan tartandó munkáját sikerrel végrehajthatónak hiszi; röviden, futólag 's csak fővonásokban tettük azt, miután nem sokára magából a' forrásból merithetend minden, kit a' szóban levő tárgy bővebben érdekel. De e' keveset is nem csupán ismertetés kedviért szedegettük össze, hanem annál fogva is, hogy a' különféle fölmerült tervek irányában, az érdeklettek figyelmét 's bizodalját, mennyire csekély belátásunk engedé, az ismertetett nézetek 's felállított helyes elvek felé irányozzuk; azok felé, miknek nyomán az o-hajtott siker, a' jutalmazó eredmény bizonynyal nem marad el. —

Következő cikkünkben, mellyel egy uttal jelen értekezünket befejezendjük, a' Lám-féle tiszaszabályozási eszmét mérlejezendjük 's egyuttal felelendünk azon nézetekre, mik a' Hetilapban, a' Palleocapa-féle szabályozási elvekre vonatkozólag, ellenvetésképen felhozattak.

Korizmic s L.

BUDAPESTI NAPLÓ.

(Kénégény-álmak) Megértük tehát: hogy az ember néhány percze megviselheti a' halál gyönyöreit, hogy ismét felébredve, hirt mondhasson rólok. Mert gyönyörök azok, minőkről emberi szívnek eddig togalma nem volt, valami hatodik érzés, valami ismeretlen kép, mely hatereden át rejtve volt minden élő előtt. Mi ki szinte beléptünk néhány percze ez édes halál országába, hirt mondhatunk róla. Késő beszívásánál ez altató illanyok már érzeni az izgató mámort, mely minden idegzeten végig vonul, mintha kellemes rezgés ringatná a' lelket, később minden külsőbb érzék elhal, hanem még az öntudat megmarad, a' szem már nem lát tárgyakat, hanem helyette a' lélek látja végtelenül csodás színevgyületét milliárd ki nem mondható phantasticus ábráknak, a' körül beszélők szavait még hallani. Majd elvész az öntudat is, az ember megszünik saját testéről érzeni, valami édes küzds támad benne, mintha börtönéből küzdené fel magát a' lélek; a' test örömeivel együtt le kezd maradozni; — egek, menyországok nyílnak meg magas szivárványos boltozataikkal, — a' lélek egy rózsaszínű felhő, mely rajtok keresztül repül—még egy lehellet,—a' lélek lerázta magáról az életet 's a' mi ezután következik, az a' halál, mellyből nem hoz vissza semmi emléket a' gondolat, mellynek minden phasisait elfelejteti vele a' felébredés percze; — ha mind azt, a' mit ember valaha éltében remélt, ohajtott, a' miben gyönyörét találta, a' mi kéjt érezett, mind azt teljesülve, hatványozva egy percz alatt végig érezné, egy percz alatt egy egész élet örömet, akkor lehetne fogalma azon kéjről, mit kimond mi nem, csak érezní lehet. Egyébránt ennek is különböző hatása van a' véralakotok szerint, — némelyik csak rögtöni szélütést érez, más allg félperczig tartó mámort 's még utána is olly sokáig mámoros és exaltált marad 's kivált ilyenkor erősen kiténnek az ember uralkodó szenvedélyei. Fölébredtekor egyik „bort“ kiállott, — másik zongorázott a' levegőben, egy barátunk pedig szinte kivert bennünket a' házból. Bizton elmondhatjuk: hogy egy egy szebb találvánnyal mint ez, nem ajándékozta meg az emberiséget az emberi ész. Próbálták már e' szert kinos szüléseknél is a' legjótékonyabb sikerrel 's

e' szerint a' szentírás egyik átka: „fájdalommal szüld gyermekeidet!“ emberi ész ereje által engesztelve volna legalább. — 'S e' szert maguknak egyesek is megszerezhetik, mellynek azon lönye van a' mákony fölött, hogy nem bódít, az idegeket nem tomplítja el, és semmi rosz utóérzetet nem hagy maga után.

Az ellenzéki kör azon része, melly magát hajdan pestinek nevezé, megunva a' magányos életet, megtért kedves élete párijához a' Horváth házba 's régi szállását a' Kunewalderházban ezennel bezárta, ne higye valaki, mintha az olajat és fát kimélnék ezzel, oh nem, ez csupán surlódás vagy inkább öszszesimulás végett történt, hogy addig is öszszeszköjanak és egymást megszeressék. Hogy miért nem surlódnak vagy simulnak öszsze a' Kunewalder házban? vagy miért nem mind a' kettőben, miután mind kettőnek fizetik árát jövő sz. György napjáig, az megint más kérdés. Elég az hozzá: hogy kicsútkák őket. Mondhatná az ember: hogy e' láthatlan okok kényelmek felől foszták meg a' részeseket, de erre azt felelik: hogy a' tulságos kényelem elpuhulásra vezet és elkorcsosítja a' nemzedéket, azért nagyon jól van az: hogy most vagy kilencszázan járnak egy körbe. A' spartaiaik sokkal többen el tudtak egy asztalnál ebédelni.

Halad szépen a' vasut kifelé Magyarországból. Már azt megértük: hogy a' vasuti személyzetről ledisputálták a' magyar köntöst; most ismétlár ki a' kezdjük megérni: hogy a' hivatalnokok közül mustárlják ki a' magyart. Hja, mióta Mesmer feltalálta a' magnetismust, mindenki fel van jogositva, különféle sympathiákat érzeni.

A' Budapesti Híradóban egy valaki ordaliákat tart a' magyar irodalom fölött. Elvei valóban fölségesek. Bátorokunk néhány általa felállított syllogismussal szolgál; például: 1) A' ki ur, annak módjában volt magát kimivelni; — az oki magát kimivelte, az okos ember, tehát a' ki ur, az okos ember. 2) A' ki fiatal ember, az még nem sokat él, nem sokat tanult; a' ki nem sokat tanult, nem sokat tud; — tehát a' ki fiatal ember, üljön a' pad alá. 3) A' betyárok erősek szoktak lenni, tehát a' kiben erő van: az betyár. 4) A' pártoskodás igen rut dolog; ugy de csak akkor rut, ha mi elenünk pártoskodnak, szép azonban, ha mi pártoskodunk mások ellen; tehát a' pártoskodás igen szép dolog. 5) A' mi gyönyörűsége vezet, az gyönyörűsége, ugy de az álom gyönyör, tehát X ur munkája gyönyörűsége. — (Elvesztéd szarvaiddat? ha elvesztéd, voltak, ha nem vesztéd, vannak.) Ha a' critica a' helyett: hogy a' művekkel bajlódnék, a' személyeket mászálgatja, mindig megismerjük kezében a' hamis mértéket. Így például említvén K... K...-t, azt fogja rá: hogy e' valaki régebb de üldözött kapacitás, holott mi e' költői személynek ismerőtől hitelesen tudjuk: hogy ő egy P. * városi czukorsütőnek első évi jogot hallgató magzatja 's különben igen reményteljes fiatal esemete.

Egy itteni szép író (Call graph) kinek mult műkiállításon esinos tollrajza volt kitéve, minap a' Dunaparton egy tömött zacskó aranyat talált, kissé odább menvén pedig egy rémülve futós szerb legényt, ki elvesztett pénzét jaggava keresé, kit is midőn a' talált pénz tulajdonosának lenni tapasztalt, nem késett azzal őt megörvendeztetni. — A' hálás szerb meg akarta vele osztani a' pénzt, de a' szérpíró megtagadta tőle annak elfogadását. — Az már csak szépen íhat, kinek ilyen szép vonásai vannak.

Egy tí-ztelt előfizetők a' vidékről, ki már csak azért is emlékszbrot érdemel, (ha akkorát nem is, mint mekkorát Mátyás királynak emelt a' magyar nemzet,) mivel 1834. J. év-től fogva állandó előfizetője lapunknak, minap azon kérelemmel örvendeztete meg bennünket: hogy miután ő már idős ember, és szemei romlanak, legyünk annyi jóval iránta, hogy legalább az ő számára küldött példányt nyomassuk nagyobb betűkkel. Szívesen tisztelt pártfogónk, mért ne tennék meg ily tiszteletre méltó férfiak ilyen csekélységet! ugyan miért ne? Ezentul a' kegyednek küldendő példányt igen igen nagy betűkkel fogjuk nyomtatni.

Egy bizonyos szeglet-kávéházban mult hétfőn leült egy csomó ember kártyázni; — ma vasárnap van, — még ma is ottan ülnek. 'S kinek mi köze hozzá? Ki mint mulathat, ugy mulat. —

L. F. ur szörnyen öszszeszed bennünket szegény magyarokat: hogy még nem éltünk meg a' journalisticára; L. F. ur soha sem olvasott egy drága magyar betűt sem; hanem azért L. F. ur még is öszszeszed bennünket. Eljen és dacapo éljen!

Legközelebb mi is elmondandjuk véleményeinket a' sokképen felfogott színházi viszonyokról.

TÖRVÉNYHATÓSÁGOK.

BIHARMEGYEI KÖZGYÜLÉS. (Folyt.) (Várad-Olaszi febr. 6.) első alispán P. L. felszólítása folytán a' mult 1846. évi decembri közgyűlésből kinevezett bizottságnak, a' mutatóköző szükség kipuhatolására, ugy a' megyebeli nemes-ség által ajánlandó 's a' kir. kincstárból kérendő segedelem mennyiségére, 's a' nemesi ajánlatok után eszközözendő közmunka kijelölésére nézve bemutatott véleményes javaslata olvastatott fel. A' bizottság jelentése szerint a' szávkölködő és segedelemre méltó családok száma a' váradí járásban 5.124; a' sárréti járásban: 3.972; az érmellékiben: 949; a' szalontaiban: 5.341; a' belényesiben: 5.495; öszszesen a' megyében: 20.881; a' segedelemre méltó szávkölködő családok tagjainak száma pedig következő: a' váradí járásban: 21.609; a' sárrétiében: 10.686; az érmellékiben: 4.013; a' szalontaiban: 25.269; öszszesen: 61.577. Ezen mennyiségből azonban a' belényesi járásban és szalgabiró Cs. L. hivatali szakaszában találkozó szükölködő családok tagjainak mennyisége, az öszszesírásbeli kiszámítás hiánya miatt, kimaradván, ha az említett járásban 's hivatali szakaszban levő 6.779 család tagjait, az öszszes egybeírásokban fellüő arányhoz képest 20.337 teszszük: a'

szükségek és segédmet igénylők özszeszése, az egész megye keblében, 81,914 számban tünik elé. 'S viszont a jövő aratásig megkivántató mennyiség, minden egyed után csak egy köbölnyi gabonára, nemkülönben azon mennyiség, mely a tavaszi vetésekre, a jövő évben veszélyesebben megújulható szükség elhárítása végett szükséges legyen, minden család után hasonlóan csak egy köböl gabonára számítottván; és a gabona köblének ára, közép számítás szerint, öt ezüst flban vétetvén fel: a fődözendő szükség gabonában 102,795 köbölre, pénzi értékben pedig 513,975 pftra emelkedik. Azonban a bizottság véleménye szerint, ezen öszlet nem az, mit a megyei segédmezés mértékéül kellend megállapítani, mert a törvényesen fenálló viszonyok, melyek a jobbágyokat földes uraikhoz, s ezeket jobbágyaikhoz kapcsolják, nem engedik a számításból kihagyatni a földesuri segédmezéseket is. 'S a megyének mintegy kétharmadát egyházi javadalmak és nagyobb uradalmak képezik; ezeken kívül pedig egyes birtokosok is, kik atyáskodási szép hivatásukat teljesíteni képesek lesznek, nem kevés számmal találhatunk. E segédforrásokat is a bizottság számításba és igénybe vévén, számítása oda ütöttki: a kövözvény eltávolítása, 80 ezer ezüst flnyi segédmezés-nyújtás által, rendkívüli körülmények közbe nem jövele mellett, eszközölhető lesz. Ezen 80 ezer pftra fel, azaz 40 ezer pftra javasolja a bizottság a nemesség által fizetendő mennyiség gyanánt elvállaltatni; az alapokat, melyekre a kivétel biztosan és kellőleg építhetők, javaslatában következőleg mutatván ki:

„Törvényhatóság levén — így szól a bizottsági javaslat — mindenek előtt a törvényeket tartozik figyelembe venni a megye. Nézzük tehát elsőben is a törvények könyveit. Itt az 1486. 64. t. cz. a megyei szükségek aránylagos viselését hordozván czimul, az 1. §ban ekkint rendelkezik: „zentul mindenek és egyenkint, bármily rendű és állapotú birtokosok legyenek s bármely megyében tartózkodjanak is, az egyetem által határozandó költségeket, javaikból és birtokaikból, vagyonuk arányához és sorsukhoz képest, az egyetem keblébe befizetni és befizettetni, mindenkor tartoznak és kötelezettek.“ Ugyanezen törvény 3. §. pedig három könnyű márká birsággal együtt, a vonakodók illetőségét bevételni parancsolja. És ezen törvény ereje az 1659. évi t. czikkél fogva világosan megújítatik és fölelevenítettik. És ezen törvény az, mely, valamint a megye közönségének határozatában paizsul szolgál, ugy a nemeseknek is, legszebb önkormányzati jogát és helyhatósági szabadságuk koronáját képezi.“

„S alkotása óta folytonos gyakorlat ada életet a törvény igényének. Valahányszor veszélyek jelei tüdőztek fel, valahányszor a körülmények és szükségek sürgető hatalmával meg kellett alkudni, megrották önmagukat, bár büszkéket kiváltságukra, de hű fiait egyszersmind a közös hazának, a megyék, s megrották a megye rendei. És ha akkor, midőn a határokat külső ellenség fegyverei ellen kelle vala megvédeni, életét és vagyonát, vérét és kinséit, egyaránt önként oda nyújtotta a nemesség; ha akkor, midőn közhasznu célok létesítése s a közjóllét felvirágoztatására szolgáló intézetek ügye forgott kérdésben, díszes nevére, tetemes áldozatok tétele által tette magát méltóvá a nemesség: lehetséges volna é, hogy most, mikor a legrettenetes ellenség, az éhhalál tör embertársaink ezreinek életére, szükkeblésüinknek kiváltságink avult leveleiből készítsünk takarót? Lehetséges volna é, hogy bal fogalma a szabadságnak, mely a téltenség puha vánkosain épen nem tenyészik, közönyösen hagyjon maradunk a veszély elközelgetésekor, s megengedje, szívet zárunk az inség felsikoltó szózatánál, és szemet hunyunk azok elcsínylésénél, kiknek életét néhány filléren megválthatók vala.“

„Ne mondja pedig senki, mintha a nemesség azon időkben, melyekben a közös oltárra legtöbb áldozatot rakott, nem volt volna boldogabb. A történetek lapjai, melyek a multban a jövendőnek képét mutatják, ellene fognak tanubizonytságot tenni. Hajdan belviszályok és harcok viharai dulták a nemzetet. Az országgyűlések sűrűn váltották egymást, hogy megszavazzák a pénz- és véradót. A nemesség állandóan csatázott és fizetel s leghivebb társul a fegyvert, legkövetelőbb osztályosaul a hazát vallhatta. És mégis megelégtlen élt ősi fészkeben a nemesség és a szerencse öléből hirdette, hogy „Magyarországon kívül nincsen élet.“ — Béke napjai jövének utóbb. A nemesség a katonáskodási terheket másoknak vállaira veté s a fizetés ellen törvényekkel sánczolá körül magát; és talála nyugalmat, de nem jóllétet; meghanyatlék hire, neve és szerencséje, s miután a tepsedéshől életre kel vala, újabb ajánlatokkal sieté kiengesztelni végzetét s előjogának feláldozásában keresi üdvét. Ezek a történetek tanulságai; s a történetek hagyják emlékezetül azt is, miszerint azon fejedelmet, ki alatt az 1486. évi 64. t. cz. hozatott, s kinek uralkodása szakadatlan láncolatát mutatja

a nemesség által teljesített adózásoknak, halála után, egész nemzet akkint siratta „megholt Mátyás király, oda az igazság.“

„Igen, az igazság, a közigazság kívánja, hogy segítsünk a népen, mellymagán nem segíthet. Nem megyünk a régiebb időkbe vissza, csak az 1715. évnél kezdjük számításunkat. Ez óta a haza minden terheit az adózó nép hordozza. Ó adja fiaiban és tartja keresvényéből a katonát, ki nekünk őri legtöbb javainkat; ó fizeti hivatalnokainkat, kiket mi magunk választunk; ó készíti utainkat, mellyeken töle vámoikat veszünk; ó az eleven pénztár, mellynek kincsét jó és bal szerencsében kezeink között tartjuk. De a nép már végkép kimerült, és erőben és reményben egyaránt megfogyatkozott. Itt van tehát ideje, hogy tegyünk mi is érte, ha ő tön érettünk, s hogy legalább egy részét szállítsuk le a kamatnak, mellynek tőkét ő rég lefizzate. 'S e megye rendei, kik az örök igazság érzetétől a teherviselésben a néppel osztakozni kívántak, és az adónak hordozást országgyűlési utasítások közé sorozták, bizonyosan most is ezen vezérellyel követendik s készségesen megajánlandják a segédmet, mellynek parányiságát épen az is emelendi, hogy az egy szabad nemességnek önkéntes igazság-szeretetéből fog fel buzogni.“

„S a mit a jogosság hoz magával, azt az eszély és okosság is ekként javasolja. Mert szükségünk a népek rokonszenvét nemcsak a hazának, hanem minmagunknak érdekében is kapcsolatba hoznunk, s minél biztosb támaszokat nyernünk az épület fenntartásához, mellyen nemzeti létünk, és saját fenmaradásunk nyugszik. Jelenleg csend és béke környezi hazánkat kívülről, csend és béke viraszt hajlékaink belül. Ámde a jövendő a sorsnak bizonytalan kezében van. Isten ne adja, hogy a veszély órája megkonduljon e nemzet fölött, ha azonban ezen óra ütni fog, nem de jó és megnyugtató lesz, hogy tettekkel bizonyítottuk be a nép előtt, miképen mi szerencsétlenségében barátai valánk: s így töle is baráti és atyafiságos érzelmeket igényelhetünk? Tettek fogják csak megérlelni a bizodalom s egyetértés gyümölcsét. Mikint isten a szívárványt teremté égi jelül, hogy a világ nem fog többé özönvízbe veszni, ugy ezen bizodalom és egyetértés lesz a mi szívárványunk, hogy megrázkodtatások soha nem zavarandják a nemzet egységét.“

„Azonban a parancsoló tekinteteket mellőzve, egy legmagasb, egy kényszerítést nem ismerő, s mégis lehatalyosbítlészek elibe hivatkozunk főlebb ügyünkkel. Az emberiség szent törvénye ez. Ezen törvény táblái mindenki keblébe vannak vésvé. Ezen törvény szavaira az tanított bennünket, ki mindnyájunkat önképre és hasonlóságára teremtett. Ezen törvényt megszentelte: a vallás, melly felebarátinkat, mint minmagunkat, szeretni parancsolja; és az esz, melly a köznek boldogságán alapulónak hirdeti; és a szív, mellynek jótékonyága nemcsak abban hasonlónaphoz, hogy a könyek harmatát felszárítja, hanem főkép abban, hogy örök fényt árasztva is, éltető melegéből semmit sem veszti; — s most midőn a szükség alakja előttünk áll, ezen törvénybe is fogódzunk, mint legerősebb horgonyba, s az emberiség nevében kérünk részvétet, kérünk segédmet.“

A bizottság tehát 40 ezer pftra a megyebeli nemesekre és azokra, kiket a törvény ezen nevezet alá foglal, kötelezőleg leendő kivételését és a szükölködők fösegélésére fordítását véleményezvén; javaslatát egyszersmind oda terjeszté, hogy miután az inség rögtönös enyhítést vár, az ajánlat bevétele pedig huzamosb időbe kerülhet, ezen öszlet vagy egészben vagy csak egy részben is a nemesség jótállása, s az ajánlott mennyiségnek biztosítékul kijelölése mellett, kölcsön vétetvén, tüstint a kifizető célokra használtassék, és azután a begyüledő részletekből téríttessék vissza. —

A bizottság szabályul állítá fel, hogy a behajtható öszlet egy része, ingyen és ajándéku csak azoknak adassék ki, kik szükölködők levén, egyszersmind dologtehetetlenek, és önmagokat fenntartani nem képesek. A munkaképesek, habár szükölködők, pedig csak munkájok után arathassák a segédmet, s így a pénz, melly a szükségét enyhítendi, egyszersmind némely közhasznu munka létrehozatalát is eszközölje. A munkára nézve pedig, melly illy módon teljesítendő lesz, vezérelvül fogadtat el a bizottság, hogy az elháríthatlan nehézségekkel és akadályokkal nem legyen öszszakapcsolva. Tekintetbe vette tehát a téli és tavaszi évszakok viszontagságát, mellyekben a munkák véghezvitelni fognak; a szükölködők helyzetét, kik mint vannak, kenyér és alkalmas ruházat nélkül, lakhelyeiktől meszszebb távozni, és idegen vidéken, családai köréből és házfödeleik enyhéből kiszorulva, táplálkozni s dolgozni képtelenek leendnek. 'S ez okokból javasolja a bizottság, hogy a teljesítendő munka, nem egy helyen, hanem járasonkint, a szükölködők központjai körül, történjék meg. Itt a bizottság, különféle utvonalokat jelöl ki, mellyek készíttendők volnának.

Azon öszletnek, mellyet, mint a közönség megelőzésére szükséges segédmet, a bizottság kimutatott, felé a fenebbiek szerint a nemesség hordozná; a másik felére t. i. 40 ezer ezüst forintra nézve pedig a bizottság reményét a kir. kincstárban helyzi; s javasolta, hogy a n. m. m. k. hitó tanács kéressék meg, hogy a 40 ezer pftról, vagy anynyi értékü gabonából álló segédmezés elrendelitetését, részint a szükölködők táplálhatása, részint a tavaszi vetések megtétele végett, mellyre különös felügyelés lesz fordítandó, a királyi kincstárból eszközölni méltóztassék.

Vége a bizottság a segélypénzek kezelésére, a segédmezések mennyisége meghatározására, állandó bizottság kineveztetését véli szükségesnek.

(Vége köv.)

TORONTALMEGYE. Szomorú időkben élünk! az inség mindinkább növekedve, félelmes arcban mutatja fel a legközelebb jövót, a hatóságokat egész Bánságban az élelmezés nehéz gondja foglalja el s hacsak erély és hatalmas segítség a tehetősök részéről nem veszi elejét a növekedő szükségnek, pusztításának nyomai sokára fenmaradnának a köz elszegényülésben, és mitől tartanunk szintugy lehet, mire példánk fájdalom! már eddig is vagyon az éhség áldozatai emlékében!! Szükségtelen felhoznom mennyire kötelezettek a vagyonos osztályok, mennyire kötelezettek a földesurak, de mennyire áll érdekökben is jobbágyaikon segítve őket a vég elpusztulástól, minek marataleái lesznek, megmenteni; nem akarok hivatkozni az emberiség legszentebb kötelességére, „kit a jelen idő“ sanyaru tana meg nem gyöz, annak kérges keblébe hatni holt betü sem fog. Említém, miként a hatóságokat az élelmezési gond foglalja el s mennyiben e lelkes törekvés már tetteket is idézett elő, az emberbaráti szeretetből ömlő nemes érzelmeket megdicsérve, a segélyezés módjára nézve czélozom a t. szerkesztőség engedelmével előadni igénytelen nézeteimet. Torontálmege a szükölködő lakosok számára harmincezer mérő különféle gabonafajt határozott öszszvásárlani, s mennyiben e nemes határozat számtalant kétségbeeséstől megmentett, legmélyebb hálát és dicséretet érdemel. De vajjon legczélszerűbb volt e ezen intézkedés? Vajjon Torontál lelkeségétől, dús földesuraitól más czélszerűbb mód nem telte volna é ki? Vajjon annak idejében gondoskodás a homi pénztárnak vagy is az adózó népek nagy mennyiséget nem kimélt volna é meg? Kérdések, mellyek mindegyikére a vizsgálódó keble keserü sohajjal felel. Az öszszvásárlás a gabna árát felrugtatta, s az ezenfölül is késpénz nélkül vásárló megye minden mérőt kettőtől három vforintig drágábban venni kénytelenítettvén az adózó népre tetemes adósságot halmozott, mellyet ez önerejéből fedezni, miután ingó vagyónának nagy része fölemésztetik, képes alig leend. Nem bírok statisztikai adatokkal pontosan meghatározhatni: mennyire mehetett Torontál mult évi termése, de mint szemtanuja a kereskedők öszszvásárlásának s a kivitt tömredék gabonának, melly csak nem régen még a gazdag uradalmaktól öszszszedetett, bátran állíthatom: hogy a mult évi termés nemcsak a helybeli szükségét teljesen fődözhetette vala, hanem ezenfölül az általános inség enyhítésére a haza többi részeinek is nevezetes mennyiséget nyújthatott volna. Nem a termés szükében, hanem az intézkedések elmulasztásában rejlik itt legalább a mostani nyomor egyik fő oka! A megyei első árlejtéskor néhány ezer mérő kukorica hét pengő forintjával vétetett meg a szükölködők számára, holott ez a kereskedők magtáruikba öt — hat váltó forint áron hordatott be a természetők által, akkor, midőn a termés állapota már tudva volt. De a termés hájóra rakatván külföldre vitetett, a nélkül hogy folyton növekedő ára hatályos intézkedést idézett volna elő az ország belhatárin; tehetős földesuraink nagy része ez előtt nem sokkal adá eltermesztvényt, és akkor, midőn a katonai határörvidék éhségtől rettegében szigorú rendeleteket bocsátott ki a maguzsorások ellen a gabnának határin kívüli kivitelét kemény parancsok által korlátozta. Nálunk e tekintetben még ekkor sem történt semmi. De elhagyva ez előzvényeket hacsak a jelent vizsgálom is: azok részéről, kik a föld legnagyobb részét tehermentesen bírták, csupán gyümölcseit élvezve, a nélkül hogy ezentul bármit tennének; a kiváltságosak, a dús földesurak részéről még mindeddig sem történt semmi, hogy a teherviselő jobbágyok sanyarú sorsán könnyíttessék, ók még most sem mozdultak ki, midőn már az inség mindenütt szétárad, a téltenség köréből s kivéve néhány nemes férfit, mindeddig jobbadán pusztá nézőji a pusztító csapásnak. — Nem hiányzottak azonban egyesek, kik nemeskeblüen nyujtva tápot az éhezöknek, a polgári érdem legragyogóbb gyémántjával díszesítük cimereiket. Azonban a sulyosidó egy keserü tapasztalást merített fel: miként ott, hol a törvény segélyre s teherviselésre nem kényszerít, az önkényre s ajánlásokra építeni ugyszólván hiu remény!! Ha most, midőn a legroszabttól is

hajózási társaságnak azonban csak már a Tiszavölgy élénkítése s kereskedési értekei ébresztése tekintetéből is, szabadon hagyatván hajóival a Tiszát tetszése szerint használni, sokakban kétely és viszatetszésre talált: e' szép jövőt ígérő s azért minden érdekeltnek, mellőzhetlen kötelességének igénylő vállalat érdekében, mellőzhetlen kötelességének ismeri a választvány az illető t. cz. részvényesek, s minden e' vállalat barátinak kijelenteni, hogy a debreczeni nagygyűlés fenébbi határozata a dunagőzhajózási társaság e' tárgyában egyenes tagadó válasza nyomán elenyészvén, a' tiszai első magyar gőzhajózási társaságnak a' dunagőzhajózási társasággal többé semmi viszonya nincsen, attól teljesen független s tetteges működését önállólag már meg is kezdé, melly működések kiterjesztését egyedül csak azon részvét határozandja el, mellyel az illetők irányában viseltetni fognak. — A' nagygyűlés határmáját illetőleg 2) a' program szerint f. évi január-hó felől meg tartatni rendelt nagygyűlés az időközben felmerült akadályok miatt a' kijelölt hónapban meg nem tartatván a' tiszai első magyar gőzhajózási társaság Pesten tartandó nagygyűlésére megjelenési határmájat f. évi mártius-hó 19ik napja tüzetett ki, melly határmája az illető részvényesek s e' vállalat baráti megjeleni tisztelettel kéretnek. 3) Miután a' t. cz. ivartók hírlapok által izeiknek f. évi mártius-hó elejéig beküldésire megkérettek, ezen korábbi határozat oly formán módosítottik, mikép az illető t. cz. ivartók ne a' kezeiknél levő aláírási izeket, hanem — azokat magoknál s az aláírásoknak továbbra is folyton nyitva tartván — csak az aláírások sikeréről készítenő pontos kimutatásaikat sziveskedjenek f. é. mártius-hó 15ig választványi tag Vodaner Sámuel urhoz beküldeni. Kelt Pesten 1847ik évi február-hó 19én tartott választványi ülésből Décey Lajos társulati ideiglenes jegyző által.

KÜLFÖLD.

AUSZTRIA. A' prágai iparegyleti gyűlés febr. 3kán rendkívüli érdeket nyert egy ollyatán tárgy iránti tanácskozás által, melly nemcsak általánosan a' német ügyet, hanem nagy részben Csehország iparát is illeti. Szó volt List Frigyesről. Dr. Kreutzberg egy indítványt tón, melly nemcsak neki, hanem az egész méltánismerő gyűlekezetenek is becsületére válik. „List — ugymonda szóló — kinek érdemei Németország kereskedése s ipara, s különösen a' cseh iparmunkásság virágzása iránt olly általános elismerést nyertek, hogy semmi további bizonyításra nem szorulnak, ausztriai földön halt meg, ama' csarnokában a' nagy havasoknak, mellyet sötét sors napján meglátogatott, hogy ez életből távozva, még egy utolsó pillantatot vessen a' havasok sziklatrónjáról virágzó, hálátlan hazája virányára.“ Az elhunyt számára e' helyen egy emlékképzést indítványozott szóló az iparegyleti gyűlésen, melly is az indítványt általánosan tetszéssel elfogadta. Ruben akadémiai igazgató, kinek „Columbus“ Münchenben most olly számos csodálóra talál, fog adni rajtot az emlékhöz s öntését valamelyik prágai vasöntede eszközöndi.

AMERIKA. Jan. 13kai újyorki posta szerint a' mexicói háboru folytatására szükséges 23 millió dollár minél hamarabbi behajtása forgott szónyegesi; még egyebiránt nem tudták: vajjon az illető congressusi bizottság tresorjegy-kibocsátásnak, vagy egyenes kölesönnek adand e' elsősegét? A' mexicói congressus egybegyűlt s megerősíté Santa Ana nyilatkozatát a' Taylor tábornokhoz intézett levelben, miszerint ugyanis Mexico nem alkudozik előbb a' béke iránt, mig Amerika minden seregét a' mexicói földről s valamennyi hadihajóját a' mexicói partoktól visszavonja. A' háboru e' szerint mostanra még folytatattik. — Az egyesült státusokban az irlandiak számára nyitott aláírás remény szerint egy millió dollárt fog tenni.

Miután bebizonyult, hogy a' mexicói congressus Amerika alkudozási ajánlatit visszaveté — állítólag Santa Ana elnöksége mellett is nyilatkozott — a' washingtoni congressus új erőködéseket tón a' háboru-folytatáshoz. A' tíz új ezred alakítását illető kormánybillt a' képviselők háza elfogadá. Ellenben a' republicai vezérnagyság felállítását tárgyazó indítvány megbukott. A' harctérről következő tudósítások vannak. A' mexicói sereg mozgalmi Montereyn innen eredménytelenül maradtak. Patterson tábornok Victoriát megszállotta. Scott vezérnagya vala az amerikai hadsereg parancsnokságát átveendő. — A' brit nyugatindiai szigetek egyikén állítólag fellázadtak a' szabad négerek.

SPANYOLORSZÁG. A' követkamrai elnök Castro y Orosconak végre sikerült egy olly miniszterséget létesíteni, mellyben ő maga — Spanyolországban ritka haszonleltelenség — nem fog részt venni. Az új miniszterség következő tagokból áll: elnök és külügyminiszter Sotomayor herceg Casa Irujo marq. eddig követ Londonban; igazságm. Bravo Murillo; belügym. Manuel de Seijas Lozano (kamrai alelnök); nyilvános oktatási, kereskedelmi és

státusépítészeti (újjan alakított osztály) miniszter: Roca de Togores követ; pénzügyi m. Ramon de Santillan; hadügyi m. Pazia tábornok; tengerészügyi (ideiglenes) m. Baldasano. A' független, azaz Krisztina királynőtől idegen moderadók közül, kiknek a' progressisták segedelmevel nyert elnökválasztási győzelme Isturiz miniszterségét előidézte, az új kabinetben csupán Seijas Lozano s Rocca Togores ülnek; többien statisták, vagy mint Bravo Murillo, a' keresztülesett elnökségjelölt, engedelmes műszerei Krisztina királynőnek, minek következtében ez új kabinet kevés életrevalósággal bír. — Az „Espanol“ szerint Mon urnak követségi állomás van szánya a' londoni udvarnál.

FRANCZIAORSZÁG. A' miniszterség tetemes kamrai többségről bizonyos; mind a' mellett Lajos Fülöp mégis kész azt a' Franciaország és Anglia közt visszaállítandó „szivélyes egyetértés“ áráért feláldozni. Guizot nem áltatja magát e' tekintetben, s nyilatkozott is baráti előtt ez értelemben. Salonhir szerint Lajos Fülöp utóbbi napokban egy sajátkezü iratot kapott Victoria királynőtől. Houstonville ur, veje Broglie hercegnek, ki némi bizodalmas küldetésen volt Londonban, állittatik e' levél áthozójaul. Nem valószínű, hogy Broglie herceg maga legközelebb királyi megbízatásban utazandik el az angol fővárosba.

NÉMETORSZÁG. Az új porosz alkotvány. Határozat a' rendi intézvényeket illetőleg. Febr. 3. 1847. Mi Fridrik Vilmos, istenkegyelméből Poroszország királya stb. stb. jelentjük s rendeljük ezennel: Kormányra léptünk óta országunk rendi viszonyainak kifejlesztésére folyvást különös figyelmet fordítánk. Mi ez ügyben egyikét látjuk az istentől számunkra rendelt királyi hivatás feladatának, minden e' kettős cél tüzetett élénk: a' dicső emlékezteti e-leinktől ránk öröklött korona jogai méltósága s hatalmának csonkítottan megőrzése kormánybani utódaink részére, egyszersmind azon birodalmak hű rendeinek azon hatatóság szerzése, melly őszhangzásban ama' jogokkal s monarchiánk sajátosság viszonyaival képes legyen hazánknak virágzó jövőt biztosítani. Ezeket szemünk előtt tartván, tovább építve istenben boldogult atyánk ő felsége által hozott törvényeken, névszerint az 1820 jan. 17kén kelt státusadósságügyi rendelvényen s 1823. jun. 5kén hozott tartományrendi végzeményen, következő határozatunk:

1) Valahányszor a' státusadósságok vagy új kölcsönt, vagy új adók behozását vagy a' fenállók fölemelését kívánják, a' monarchia tartomány-rendeit egyesült országgyűlésre magunk köré hivandjuk össze, hogy előbbre nézve a' státusadósságügyi fölötti rendelvény által biztosított rendi közremunkálást felhívjuk, s utóbbira megegyezéseket magunknak biztosítsuk.

2) Az egyesült rendi választványt ezentul időszakonkint fogjuk összehívni.

3) Az egyesült országgyűlésre s ennek képviseletében az egyesült rendi választványra bizzuk:

a) a' törvényhozásnálni rendi tanácsadásra vonatkozólag azon közremunkálást, melly a' tartományi rendeiket 1823. jun. 5kei törvény III. §. 2. sz. szerint illeté;

b) az 1820. jan. 17kei törvény által kiszabott rendi közremunkálást a' státusadósságok kamatoztatása s eltörlesztése iránt, mennyiben az a' státusadósságügyi rendi bizottságra nem ruháztatik;

c) a' kérelmezésséjogot belső, nemesupán s egyedül tartományi ügyekben.

Mindez a' mai napi rendelvények szerint az egyesült országgyűlés alakítása, az egyesült rendi választvány időszakonkint egybehivatása s annak felhatalmaztatása, s a' státusadósság tárgyabani rendi bizottság képzése fölött.

Midőn ekkép üdvözült urunk atyánk ő felsége igéretein felül újabb adóbehajtást, vagy a' fenállók fölemeltesét, a' német alkotvány lényegében alapuló rendi megegyezéshez kötöttük, s ez által alattvalóinknak királyi bi-zodalomunk különös bizonyosságát adtuk, ugyanazon bizodalommal számot tartunk annyiszor megpróbált hűségök s becsületességükre, mellyel atyánk trónjára léptünk, hogy bennünket ezen fontos lépésünkben hűven segítvén — egyedül a' haza javára célzó igyekezetinket tehetségök szerint gyámolítandják, miszerint azok istenkegyelmes segereint gyámolítandják, miszerint azok istenkegyelmes segereint gyámolítandják. Okiratilag saját legfensőbb aláídelmével sikerüljenek. Okiratilag saját legfensőbb aláídelmünk s rányomott királyi pecsétünk alatt. Kelt Berlin, febr. 3. 1847. (P. H.) Fridrik Vilmos.

Rendelét az egyesült országgyűlés alakítása fölött. Febr. 3. 1847. Mi Fridrik Vilmos istenkegyelméből Poroszország királya stb. stb. státusminiszterségünk kihallgatott véleménye után, a' rendi intézvényeket illető mai napi parancsunk következtében, az egyesült országgyűlés szerkezete iránt következők rendelünk:

1. §. Monarchiánk nyolcz tartományi közgyűlését egy közös országgyűlésre hivandjuk össze, valahányszor erre közös országgyűlésre hivandjuk össze, valahányszor erre fenemlített parancsunk értelmében mai naptól fogva szükség leend, vagy ha azt azonkívül valamely különös fontos- ságu ügyek miatt tanácsosnak találandjuk. Az egyesült or-

szággyűlés helye s tartóssága, valamint annak megnyitása s berekesztése iránt minden egyes esetre különös határozatokat hozandunk.

2. §. Királyi házunk hercegeinek, mihelyt házi törvényünk rendelkezése szerint a' nagykorúságot elérték, ülést és szavazatot adunk a' hercegek, grófok és urak rendében az egyesült országgyűlésen. Azonkívül ennek urirendét képezik: a' tartományi közgyűlésekre meghívott egykori német birodalmi rendek (hgek és grófok), a' sziléziai hercegek és rendi urak s minden egyenkinti szavazattal felruházott vagy collectiv szavazatban részesülő püspökségek, hercegek, grófok és urak a' nyolcz tartományi közgyűlésből. Házunk hercegei egyes akadályoztatási esetekben szavazatukkal egy más kir. házi herceget bizhatnak meg egy általunk elfogadandó felhatalmazás mellett. Az urirend többi tagjai közül azoknak, kik magokat a' tartományi közgyűlésen felhatalmazottak által képviseltetik, szabad ezt tenni hasonlag az egyesült országgyűlésre nézve is. Az urirend szerkesztése s erősítése tekintetében fentartjuk magunknak a' további határozást.

3. §. A' lovagság, városok s helységek képviselői monarchiánk nyolcz tartományiból, hasonló számmal jelennek meg az országgyűlésen mint a' tartományi közgyűléseken. —

4. §. Az egyesült országgyűlésre bizzuk a' státusadóssági ügy fölött 1820. jan. 17kén kelt rendelet II. cikkében fentartott rendi közremunkálást a' státuskölcson tárgyában, s e' szerint ollyatán új kölcsönt, mellyért a' státus összes vagyona s tulajdonával kezeskedik, ezentul csak az egyesült országgyűlés hozzájárulása s társbiztosítéka mellet vehetni föl.

5. §. Ha hasonló fajú új kölcsön a' státusadósságok födözésére béke idején kívántatik, azt az egyesült országgyűlés megegyezése nélkül nem vétethetjük föl.

6. §. Ha ellenben egy várandó vagy már ki is tört háboru esetében a' szükséges rendkívüli pénzmennyiség megszerzésére státus-pénztárunkban s egyebütt létező tartalékpénzeink nem elégségesek, s e' miatt kölcsönt kellene fölvenni, az egyesült országgyűlés összehivatását pedig mi a' fenforgó politikai viszonyok miatt tanácsosnak nem tartanók, ama' kölcsönfölvételnél a' rendi közremunkálást a' státusadósságügyi bizottság tanácsai pótlandják. Illyetén kölcsön aztán hasonló bizodalommal bírma, melly az 1820. jan. 17dikei rendelet III. d. cikkében a' státusadósságokra nyujtatik.

7. §. Ha valamely kölcsön a' 6. §ban leirt módon fölvetetik, mihelyt az egyesült országgyűlés egybehivatásának akadályát mellőzve találndjuk, azt tüstint egybehivatván, a' kölcsön célja s hovaforidítása iránt tudósítani fogjuk.

8. §. Azonkívül az egyesült országgyűlésre tartozik: a) az 1820. jan. 17kei rendelet IX. cikké nyomán a' státusadósságok föigazgatásánál megüritt állomásokra jelöltek elénk terjeszteni s b) ugyanazon rendelet XVII. cikké szerint a' státusadóssági föigazgatóság számadásait a' státusadóssági bizottság által eszközöndő előleges vizsgálat alapján általvenni, s különös vélemény mellett áttekin- tés s helybenhagyás végett elénk terjeszteni. Ha az egyesült országgyűlés nincs egybehiva, ezen ügyeket az egyesült rendi bizottság vezérleudi.

9. §. Az egyesült országgyűlés helybenhagyása nélkül új adók behozását vagy a' fenállók fölemelését sem általánvéve sem egyes tartományokra nem rendelndjük meg. Ezen határozatból azonban kivétetnek a' be- kijárási s átviteli vámok, valamint a' közvetett adók, mellyek állása, fölemeltese vagy igazgatása más státusokkal egyezkedés tárgyát képezik; továbbá azon határozat a' kir. javak s haszonbérletekre, különbség nélkül: vajjon az eziránti rendelkezés jövedelmök vagy állományukat illeti, nemkülönben tartományi, kerületi vagy községi célu adózáskokra sem vonatkozik.

10. §. Háboru esetére fentartjuk magunknak rendkí- vüli adók kivetését országgyűlés hozzájárulása nélkül is, ha ennek egybehivatását az uralkodó politikai körülmények miatt tanácsosnak nem tartanók. Ezen esetben mindazáltal, mihelyt a' körülmények megengedik, legkésőbb tüstint a' háboru bevégezte után, az egyesült országgyűlést a' behajtott rendkíüli adók célja s hovaforidítása iránt tudósíttatni fogjuk.

11. §. Ha az egyesült országgyűlés egy a' 4 — 10 §ban megjelölt ügyben hivatik össze, akkor az elibe mindenkor a' főpénzjegyzék s a' státus-háztartás áttekin- tése egyik gyűléstől a' másikig utasításul fölterjesztendők. A' fő- pénzjegyzék megállapítása, valamint a' státusbevételeknek s az azoknál találtatandó maradványoknak orszá- gos szükségek s jöllétre fordítatása kizárólagos joga ma- rad a' koronának.

12. §. Fentartjuk magunknak az 1823. jun. 5kei tör- vény-biztosította rendi tanácsadást azon törvényekre néz- ve, mellyek személy-vagy tulajdonjogi, vagy más mint a' 9.

sban kijelölt adóváltoztatásokat tárgyalnak, ha ezen törvények egész monarchiát vagy több tartományt érdekelnek. Ha kényteleneknek éreznők magunkat rendi tanácsot ollyatén változtatásai fölött a' rendi szerkezetnek kéri, m e l l y e k, mint egyetlen egy tartománynak szerkezetét illetők, nem ezen tartomány közgyűlése által tárgyalandók, egy illetén véleményt csak az egyesült országgyűléstől várandunk 's ennek tartatvák fen kizárólag minden hasonló változtatásra vonatkozó rendi tanácskozások.

13. §. Az egyesült országgyűlésnek joga van hozzánk kérelmek és panaszokkal járulni, mik az egész státus vagy több tartomány belügyeit illetik, holott ellenben csupán egyes tartományok érdekeit illető kérelmek és panaszok tartományi közgyűlésekre tartoznak.

14. §. Ha az egyesült országgyűlésnek új státuskölcsönt vagy új adó behozatását, vagy a' fenállók fölemeltetését illető előadás fölött határozni kell, akkor az urirend a' többi renddel közös tanácskozás 's végzeshozatalra gyűl össze. Minden más esetben az egyesült országgyűlésen az urirend külön gyűlekezeten tanácskozik és szavaz.

15. §. Az urirend minden tagja az egyesült országgyűlésen egy egész szavazattal bír. Ha mindazáltal a' jelen rendelet 14. §a szerint az urirend a' többi renddel egy közös ülésben gyűl össze, akkor az egyesült országgyűlés urirendhez tartozó tagokat csak azon szavazatrész illeti, mellyel a' tartományi közgyűléseken bírnak.

16. §. A' határozatok rendszeren szavazat utján hozatnak. Kérelmek és sérelmeket csak akkor szabad hozzánk fölterjeszteni, ha mindkét gyűlekezeten az urirend 's a' lovagság, városok és helységek képviselői gyűlekezetében tárgyalattak, 's azok mindegyikében legalább kétharmadrész szavazat mellettük nyilatkozott. Ha az említett két gyűlekezet, vagy egyike valamely törvény tárgyalásánál a'

törvény, vagy annak egyes határozatai ellen kisebb többséggel, mint a' milyen fentebb megjegyeztetett, nyilatkozott, akkor a' kevesebbésége nézete is tudomásunk adandó.

17. §. Ha valamely tárgynál, mellyet illetőleg a' különféle rendek vagy tartományok érdeke egymással ellenkezik, valamely rend vagy tartomány valamely a' 16. §. értelmében hozott határozat által magát megsértettnek találja, akkor a' részek elkülönözve tanácskoznak, mihelyt azt ezen rend két harmadrésnyi többsége kívánja. Illy esetben minden rend vagy tartomány külön tanácskozik 's külön voksot vagy véleményt ad; az innen származó véleménykülönbség azután eldöntésül elénk fog terjesztetni. Más esetekre nézve is fentartjuk magunknak a' négy rend vagy nyolcz tartomány mindegyikétől, ha szükségesnek találándjuk, a' külön vélemény-fölkívánást.

18. §. Az egyesült országgyűlés urirende, valamint a' lovagrend, városok és helységek képviselői számára egy külön elnököt nevezendünk, ki t. i. az ügyeket vezérelvén, előlüléssel bírand a' gyűlekezetekben. Mindegyikét ezen két elnöknek akadályoztatási esetben egy hasonló módon kinevezendő alelnök fogja képviselni. Ha jelen rendelet 14. §a szerint az urirend a' többi renddel egy gyűlekezeten egyesül, akkor az ügyvezérlet 's elnökség az urirend elnökét vagy alelnökét illeti.

19. §. Az egyesült országgyűlés a' kerületi rendekkel, községek 's egyéb testületekkel, valamint az abban képviselt rendek 's egyes személyekkel semmi ügybeli összeköttetésben nem áll, 's ezek a' képviselőknek sem utasítások sem megbízásokat nem adhatnak.

20. §. Kérelmek és panaszokat az egyesült országgyűlésen más mint annak tagja sem fel nem hozhat, sem nem tárgyalhatat.

21. §. Olly kérelmek és panaszok, mellyeket egyszer

viszszautasítánk, nem ugyanazon gyűlekezet által 's később is csak akkor újíthatók meg, ha új okok léteznek reá.

22. §. Az egyes. o. gyűlésen v. egyes r. dek v. tartományok közgyűlésén státusmisztereink 's ezeken kívül azon hivatalnokaink, kiknek ollyatén gyűlekezetek tartósságára, vagy egyes dolgokra nézve megbízást adunk, jelen lehetnek 's valahányszor szükségesnek tartják, szót emelhetnek. Szavazatokban azonban semmi részt nem vesznek, mennyiben erre mint az egyesült országgyűlés tagjai fel nem jogosítottatvák.

23. §. Az egyesült országgyűlés ügyfolyamát egy általunk végrehajtandó rendszabály állapítandja meg.

Okiratilag saját legfelsőbb aláírásunk 's rá nyomott királyi pecsétünk alatt. Kelt B e r l i n, febr. 3. 1847. (p. h.) Fr id r i k V i l m o s 's t b. "

TÖRÖKORSZÁG. Szultáni parancsra „tudománybizottság” czím alatt egy testület alakították, mellynek feladata leendő egy török nyelvtan és szótár tervéhez a' megkezdendő munkákat vezérelni. A' bizottság beigtatása jan. 18kán ment véghez, melly alkalommal munkálatának alapjai meg is határozottak. Tudvalevőleg egy ozmán nyelvtan és szótár híjánja eddigelő nagyon érzékeny hégaz volt a' törökországi közoktatásban. Lesz tehát már a' törökök is egy általános tekintélyű 's használatu nyelvtana és szótára. Miért nem egyesülnek tudósaink is egy illetén okvetlenül szükséges vállalatra, mi nélkül soha nem lesz egység, szabatoság és szilárdság nyelvünkben.

Jan. 27kei konstantinápolyi hírek szerint Perában ismét nagy égés történt; mintegy 100 ház fekszik hamvaiban. Az angol követ laka megmentetett, mindazáltal olly nagy rongálásokat szenvedett, hogy Wellesley követ Stürmer gróf ausztriai követhöz kényszerült ideiglen vonulni.

15ik szám.

Kir. adományozásra kitűzött jószágrészek.

A' nm. m. kir. udv. Kamara rendelkezésre, következő magyar kir. fiscalitási 's kamrai javak hirdettetnek adományozásra ugymint:

a) Máramaros megyében fekvő Bilkay-féle részek Ökörmezőn, Solynán, Majdan-kán, Ujholyatinban, Rieskén, Ripinyén, Lopusnyán, Iszka-Bisztrán, 's az ugyanazon vármegyébe kelezett szinevéri zálogjóság.

b) Biharmegyében fekvő majorsági jószág ugynevezett Király-erdő; — továbbá:

c) Bácsmegeyében fekvő Szalay-Péter-féle pacseri fiscalitási rész; — végre

d) Szatmármegyében fekvő Esztrói és Udvari fiscalis részek.

Az a) alatt érintett szinevéri zálogjóság csak azon joggal, mellyel azt a' kir. ügyész bírja, magány-szerződés utján adatik el, 's a' kir. ügyész semmi szavatossági kötelezettséget (evictiót) nem vállalhat el érte — egyébiránt pedig az eladás versenyre bocsáttatik.

Versenykönnyebbités tekintetéből a' h) alatt nevezett majorsági erdő, t. i. Király-erdő három részre van osztályozva 's úgy becsültetett is meg; minek következtében szabad mindenkinek ezen jószágért akár e-gészen, akár egyes részlegben (Parzelle) folyamodni.

Alkatrészei 's becsára ezen jószágok-

nak Bécsben a' nm. es. k. közönséges 's Budán a' nm. m. k. udvari kamránál, ezenkívül azonban becsáraik különösen és pedig az a) és d) alatt érintett fiscalitási részeké a' máramrosi, a' pacseri részé a' zombori kir. kam. igazgatóságánál, — Királyerdő nevű majorsági erdőé pedig a' nagyváradi helyettes-igazgató ügyésznél megtekinthető, valamint az ezen jószágokat elnyerni akaróknak a' hely szinévri vizsgálat is megengedtetik.

Az illető versenyzők, ide értve még azokat is, kik magokat már előre jelentették, vételbeli folyamodványukat határozottan kimondott ajánlatokkal, 's azon bizonyos kijelentéssel, miszerint nyeresedő adományjogaikat, az adományozási oklevél kiadása után is, az illető vármegyék jegyzőkönyvébe az 1840ki 31d. törvényezikk 19. §sza értelmében betáblázatni készek, — legfőbb f. é. május hó 7ke délutáni egy órájáig, vagy Bécsben a' nm. es. kir. közönséges, vagy Budán a' nm. m. kir. udv. kamránál, annyival bizonyosabban nyujtsák be, mint-hogy határozott, legfelsőbb parancsnál fogvást, ezen határidő lefolyta után semmiféle utólagos folyamodványnak helye nem lesz, hanem azok egyenesen visztás fog-nak utasítottatni.

Egyébiránt legfelsőbb utasítás szerint csak ollyatén folyamodók kérelmei vételnek figyelembe, kik a' fenemlített betáblázásra nézve készeknek fognak nyilatkozni. Budán, február 3. 1847. 1—3

Nyilatkozat.

Miután alulirt adósságainak lerovására Abauj-megyei Nagyd és Göncz, továbbá Biharmegyei S i t é r uradalmait egy köztem, 's nóm Csáky Anna grófnő született Vécsey bárónő közt 1816iki évi december 22én létesült ünnepélyes adásvevési szerződésnél fogva, nevezett nómre törvényes bizonyosság előtt átruháztam, ezennel mindenkinek tudtára adatik, miszerint ezen most már nóm törvényteljes birtokába jutott fennevezett jószágok valamely ezentul általam netalan teendő kötelezésre nézve törvényes zálogul nem szolgálhatnak. Bécs, január 12én 1847.

Keresztszegi gróf Csáky Antal Brunó s. k. 1—3

A' tiszai első magyar gőzhajó társaság választvénya f. évi február hó 9iken tartott ülésében elhatározá, mikép az alírt részvényesek által aláírásuk 20% je a' programban világosan érintett kötelezettségek mellett befizetessék. Minélfogva a' társulat részvényes tagjai tisztelettel kéretnek az általuk alírt összegek 1/3 részének azaz: 20% nek f. évi martius hó 15ik napjától szinte azon hó 31ik napjáig be-zárólag Pesten választvényi tag Vodianer Sámuel urnál lefizetésére, kitől egyszorsmind a' fizetések teljesítése alkalmakor illető ideiglenes részvényjegyeiket is átveendik. Megjegyeztetvén itt egyszersmind, hogy ha netalan valaki — kevesebb summát irván alá — fizetését jelenleg egészben kívánna teljesíteni, az szabadságában álland 's arról minden esetre nyugtatványoztatni fog; azonban rendes részvényjegyét az olly egyed is csak az ideiglenes jegyek általános becsérletésekor fogja kezéhez vehetni.

Kelt Pesten, 1847iki évi február hó 9kén tartott választvényi ülésből. Vécsey Lajos társulati ideiglenes jegyző által. 1—3

É R T E S Í T Ő.

1847.

NYILATKOZÁS. Közrebocsátott dohány- 's dinnyetermesztésről szóló munkáim következtében, évről évre minden oldalról, dohány- 's dinnyemagvak küldésére szolítottam fel. A' mint ezen mindinkább ébredő természeti szenvedelem egy oldalról örövendetes előttem, ugy másról nem csekély zavarba hoz; mert egyesek egy ország kívánságait kielégíteni lehetetlen. Azért már egyszer a' Magyar Gazdában kihirdettem, mikép a' kedvelők ez iránt nem nálam hanem a' magyar gazdasági egyesületi irodában (Üllői ut gróf Károlyi ház) kérdezősködjének, hova én minden ózkor legjobb dohány- 's dinnye fajaimból amnyi magot át szoktam átküldenü, a' mennyit csak gyűjthetek 's nélkülözöm lehetséges. Leopoldi vásárkor nov. 15kén már ott találhatók 's kis mennyiségben ingyen osztatik szét. Hanem persze jókor kell kopogni, mert biz elkapkodják azt. Nálam nem marad felesleges.

Szolgáljon ez uttal feleletül mind azon dohány- 's dinnyetermesztő társainknak is, kik engem e' tekintetben legujabban becses leveleikkel megisztelték. Pest febr. 15kén 1847. Szontagh Gusztáv. 2—3

Árverési hirdetvény.

Az 1846ki iparműkiállítás sorsjátéknak eddig még el nem hordott nyereményei az iparegyesület javára fogván eladatik, az e' végből tartandó árverés jövő martius hónap 17kére tüzetik, azon kijelentéssel azonban, miképen a' nyeremények, az illető nyerő sorsjegyek előmütatása mellett, még ezután is, e g e s z az árverés napjáig folyást ki fognak adatni. — Február 19kén 1847. C s a n á d y jegyző.

Árlejtési hirdetvény.

Folyó 1847iki évi január 13kán 2361d. szám alatt kelt kegyes kir. kincstári rendelet következtében, Pesten a' foreneziek téren létező kir. főtörvénytészki épületnél szükséges kijavítások iránt, a' nagyméltóságú magy. kir. udvari kincstár kegyes jóváhagyásának fentartása mellett az ország. kir. építési főigazgatóság épületében, f. e. martius 1jén délelőtti 9 órakor árlejtés fog tartatni.

Ezen építkezésnél: a' kőműves munka és anyagok 496 ft 48 kr. ácsmunka és anyagok 131 ft 1 1/4 kr. asztalos munka 436 ft 8 3/4 kr. lakatos munka 98 ft 5 1/4 kr. áveges munka 137 ft 38 1/4 kr.

Haszonbérlet.

A' főméltóságú magyar kir. udvari kincst. rendelkezésből a' megürült váczai püspökség részéről ezennel közhírré tétetik: hogy Naszály hegyben Vác mellett helyezett jelenleg báró Sina György ur által birt 3dik szám alatti kőhánya, melly iránt a' haszonbéri szerződés f. évi martius 31én szünendik meg, ugyan f. évi april 15o napjától számítandó három egymás után következő esztendőre folyó évi február 20án délelőtti Vácson az urad. igazgatót épületben levő urad. irodában, felsőbb jóváhagyás

Table with 2 columns: Item, Price. Items include 'befestő munka', 'fazekas dtto', 'szobafestő dtto'. Prices are 158 ft 58 kr, 198 ft — kr, 366 ft — kr.

összesen 2,023 ft 28 3/4 kr pengő pénzben van kiszámítva.

Az illető műmesterek és építési anyagszállítók tehát ezennel felszólítottak: száztól tíz bánatpénzzel ellátva a' főnfelelt napon és helyen megjelenni; egyébiránt tudomásul tétetik: hogy semmiféle későbbi ajánlatok el nem fogadtatnak.

Az ezen építkezésre vonatkozó tervek és költségvétés, a' kir. építési főigazgatóság épületében a' szokott hivatalos órákban az árlejtés hatánapja előtt is, megtekinthetők.

A' kir. építési főigazgatóság által. Budán, február 14kén 1847. 3—3

fentartása mellett tartandó újabb árverés utján ujonnan bérbeadandó lesz.

Minélfogva bérteni kívánók, a' feljebb kitétt helyre 's időre délelőtti 10 órára a' szokott száztól számítandó tíz kamatos bánatpénzzel 's biztosítékul lekötendő értékeikről szóló hiteles bizonyítványokkal ellátva, azon megjegyzéssel hivatnak meg: hogy a' bérfeltételek az urad. igazgatói hivatalnál árverés előtt is bármikor megtekinthetők; és hogy a' megígért árak 's bánatpénzek is kész ezüst pénzben lesznek leteendők. — Kelt Vácson február 3dikán 1847. 3—3

A' gyáralapító részvénytársaság f. é. mart. 15kén a' bilanx és kormányzási rendszer végképeni megállapítása végett közgyűlést tartand. (hol?) mellyre a' l. ez részvényes tagok, az alapszabályok értelmében eleve figyelmeztetnek. Pest febr. 14én 1847. Kuthy Lajos m. k. egyesületi jegyző. 2—3